

פרשת מקץ - חנוכה
שנת תשפ"ב לפ"ק
גליון נ"ז

העדה

ה'ע אהר
אל'קן אב'ד
ועבד'הו

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

גליון מיוחד
לזאת חנוכה

סעודת זאת חנוכה
(שנת תשע"ו)

משנת החסידות

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

ישכילן
זאת יבינו
לאחריתם:
סגולת 'זאת
חנוכה' לגלות
התכלית
בעבודת
השי"ת

א. ותשחק ליום אחרון: התכלית מתגלה לבסוף

ימי חנוכה הם בכלליות בחינת 'אחרית', וביותר יום האחרון שבו | ביאור החילוק בין נבואת 'כה אמר' לנבואת 'זה הדבר' | 'זה הדבר' - היינו התכלית המכוון ולא רק המעשה בפועל | התכלית מתגלה בזמן האחרית, וזהו 'זאת חנוכה' על שם 'זה הדבר'

ב. 'זאת חנוכה' - גילוי התכלית המכוון לכל אדם

הרבה דרכים למקום אבל התכלית אינה אלא אחת | י"ב שבטים - היינו י"ב דרכים, והמספר י"ג - 'אחד' - מכוון כנגד התכלית | בית המקדש היא מקום התכלית ולכן נקרא 'זאת מנוחתו' | ביום זאת חנוכה מתגלה תכלית זו לכל אחד

ג. תכלית של כל אדם להגיע לדרגת 'צדיק'

התכלית האמיתית לזכות לאור הגנוז לצדיקים לעולם הבא | נס חנוכה - גילוי האור הגנוז כבר בעולם הזה | רק מי שהוא במדרגת צדיק יכול לזכות לגילוי האור הגנוז | בחנוכה מתגלה האור הגנוז לכל אחד על ידי שמתגלה בחינת 'ועמך כולם צדיקים'

א.

ותשחק ליום אחרון: התכלית מתגלה לבסוף

ימי חנוכה הם בכלליות בחינת 'אחרית', וביותר יום האחרון שבו | ביאור החילוק בין נבואת 'כה אמר' לנבואת 'זה הדבר' | 'זה הדבר' - היינו התכלית המכוון ולא רק המעשה בפועל | התכלית מתגלה בזמן האחרית, וזהו 'זאת חנוכה' על שם 'זה הדבר'

והנה איתא בספרי (במדבר קנג) על הפסוק בפרשת מטות (במדבר ל, ב) 'וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה ה' - מגיד שכשם שנתנבא משה ב'כה אמר' (שמות יא, ד), כך נתנבאו הנביאים ב'כה אמר', ומוסיף עליהם משה, שנאמר בו 'זה הדבר'.

ודבר זה צריך ביאור, מהו המעלה היתירה בנבואה בלשון 'זה הדבר' יותר מנבואה בלשון 'כה אמר', וביאר הרה"ק מראפשיץ ז"ע (ורע קודש פר' מטות) וז"ל 'כי הנביאים לא היה להם לידע רק ענין מעשי המצוות וכדומה שצויה ה' לעשות כן, אבל כשנעשה המעשה, יש כמה מעשים שהאחד עשה אותם והם טובים וגדולים מאוד, והאחר עושה גם כן כזה ממש, ועם כל זה הוא מעשה שטות, ועל דרך שאמרו חז"ל (נדר כג.) שני בני אדם שצלו את פסחיהן, אחד אכלו לשום מצוה, ואחד אכלו לשום אכילה גסה, לזה משה נתנבא ב'זה הדבר', שהיה מבין על כל דבר ודבר, אם זה בעצמו שנעשה עתה הוא הדבר אשר צוה ה', ונעשה עתה רצונו ית"ש בעשיה זו או לא' עכ"ל"ק.

ההבדלים ביניהם הם רק בדרכים ובאמצעים איך להגיע אל התכלית, אבל בנוגע לתכלית עצמה אין שום הבדל בין הדרכים, כי תכלית ישנה רק אחת, וכל הדרכים הם רק אמצעים כדי להגיע לאחרית ולתכלית הדבר.

כח נביאות משה רבינו ב'זה הדבר', להראות התכלית ולא רק המעשה בלבד

תפארת שלמה - חנוכה

זאת עשו וחיו את האלוקים אני ירא (נראה ש, נז, יח). יוצא עפ"י מ"ש השכינה נקראת זאת חכה עיקר העבודה לתקן המדה הנקראת זאת ולקרא זאת עם זה. כמ"ש (תהלים קיח, כג-כד) מאלת ד' היתה זאת כו' זה היום עשה ד' כו' חכה דכתיב זאת עשו וחיו פי' אם תקנו זאת זהו עיקר החיות. וזה שמציא את האדם ליראת שמים כמ"ש את האלוקים אני ירא. ולזה נקרא זה היום זאת חנוכה. לשון חינוך... חכה הכה צימני חנוכה לקבל את מעשינו לרצון רק שיקבל כאו"א ע"ע להתחנך בעבודת הצו' צ"ה לעשות העובד והישר צעוני הצורא צ"ה

'אחרית' היא התכלית שבכל דבר

לבאר הענין שהיום האחרון של חנוכה נקרא 'זאת חנוכה'. הנה איתא בגמרא (יומא טז.) 'אמר רב אסי למה נמשלה אסתר לשחר, לומר לך מה שחר סוף כל הלילה אף אסתר סוף כל הנסים', ומקשינן בגמרא 'והא איכא חנוכה, ניתנה לכתוב קא אמרינן'. והרי מבואר שחנוכה הוא סוף כל הנסים ממש, אף לניסים אלו שלא ניתנו להכתב, והיינו כי ימי החנוכה הם בחינת של 'אחרית', ולכן היום האחרון של חנוכה נקרא בשם 'זאת חנוכה', כי מכיון שחנוכה היא בחינת 'אחרית', אם כן היום האחרון שהוא 'האחרית' של ימי החנוכה היא תכלית עניינם של ימים אלו.

ומהות 'אחרית' הזאת הוא מה שצריך להשיג בכל דבר את העיקר והתכלית הנרצה ממנו. ויתבאר כי הנה הרבה דרכים למקום, וישנם כמה וכמה דרכים בעבודת השי"ת. אשר בכלליות הם י"ב דרכים אשר יסודם מהי"ב שבטים, שלכל שבט ושבת היה דרך ומהלך משלו בעבודתו ויתברך שמו, אמנם כל

ואור זה מתגלה ביותר ב'זאת חנוכה', ולזאת תחילת ימי החנוכה נקראים בשם 'חנוכה' שהוא חנו' כ"ה' (ר"ן שבת ט:), דהיינו שבתחילה מתגלה רק גילוי של 'כה אמר ה', שהוא בחינה שניתן להשיג ע"י הבנת השכל דקדושה, אמנם עדיין עומדת כנגדה קליפת יון שכל דסטרא אחרא, אבל סיוס ימי חנוכה נקרא 'זאת' חנוכה, כי ביום זה כבר מתגלה האור של חנוכה בתוקף גדול ולמעלה מכל השגה של שכל

~

וזהו דברי דוד המלך בתהלים (עג, טז - יז) **'אחשבה לדעת זאת, עמל הוא בעיני, עד אבוא אל מקדשי א-ל, אבינה לאחריהם'**, דהיינו שדוד המלך חישב דרכיו אם דרכו בעבודת השי"ת היא הדרך הנכונה שתיא אותו לבחינת 'זאת' שהיא התכלית האמיתית - בחינת 'זה הדבר', וזהו **'אחשבה לדעת זאת'**

ועומק החילוק הוא אשר אכן כל הנביאים נתבאו בלשון 'כה אמר', דהיינו שהשי"ת נתן להם את הכח והיכולת להורות לכלל ישראל את המעשה אשר יעשו, ואת הדרכים לעבודתו יתברך שמו, וזהו דבר שניתן למסור אותו על ידי אמירה בפה, וכדוגמת דברי הגמרא הנזכרים בשני בני אדם שצלו את פסחיהן ואחד אכלו לשם מצוה והשני לשם אכילה גסה, **שמצד קיום מעשה המצוה שניהם שווים, רק מצד התכלית הנרצח שונים הם לגמרי**. וזהו בחינת נבואה בדרגה של 'כה אמר' - זה המעשה בפועל אשר תעשו. אמנם איך לעמוד על אחרית ותכלית הדבר, אי אפשר להסביר באמצעות כלי הדיבור, כי באמצעות הדיבור ניתן להסביר רק דברים אשר הבנתם הוא בשכל האנושי, וכדי להשיג את התכלית המכוון של מעשי המצוות והדרכים בעבודת השי"ת זהו דבר שאינו תלוי בהבנת השכל אלא בהרתת הלב והמח, ולכן אין ניתן להסביר זאת בפה, וזאת הייתה מעלת נבואתו של משה רבינו ע"ה יותר משאר הנביאים, שבאמצעות נבואתו רומם את נשמות ישראל עד שנפשם תשיג את העיקר והתכלית האמיתית, וזהו נבואה בדרגה של 'זה הדבר' - כמי שמראה באצבע ואומר 'זה הדבר', שזאת היא התכלית המכוונת של כל הדרכים, וכמו שידוע ההבדל בין לשון הגמרא שאומרת תא שמע ללשון הווה שאומר תא חזי, שהם דברים שלא ניתן למוסרם בפה.

ההתגברות על קליפת יון הוא דווקא ע"י גילוי אור שהוא למעלה מן השכל האנושי

והנה ידוע מה דאיתא בספ"ק (בני יששכר חנוכה מאמר ב' אות י"ב) שקליפת יון הוא לימוד חכמות חיצוניות ופילוסופיה, כדי להביץ כל דבר בשכל האנושי, ולכן הנצחון על מלכות יון הוא דווקא על ידי גילוי השגה שהוא למעלה מלבנת השכל האנושי, כי כאשר ההשגה הוא בגבולות הבנת השכל האנושי, יש בכח קליפת יון להתנגד לזה על ידי הסברים שונים ומשונים, כי כנגד השכל דקדושה עומדת קליפת יון שהוא בחינת שכל דסטרא אחרא, וההתגברות על קליפת יון הוא רק באמצעות גילוי של השגה שהוא למעלה מן השכל, שבוה אין לקליפת יון שום שייכות, וגילוי זה של השגה למעלה מן השכל הוא האור המיוחד שמתגלה בימי חנוכה ובאמצעותו גם ניתן להשיג את התכלית המכוון והנקודה הפנימית בעבודת השי"ת, שהוא הבחינה של 'אחרית' כאמור.

והשגה זו היא למעלה מכח השגתם של קליפת יון, כי כאמור קליפת יון הוא הבנת כל דבר על פי השכל הטבעי, ולכן ביכולתם ללמוד את החלקים החיצוניים של הדרכים בעבודת השי"ת ולחקות אותם במעשים הגשמיים והחיצוניים, וכמו כן בכוחם להמציא דרכים משלהם על פי הבנת חכמתם החיצונית, שאכן עלולים להראות בחיצוניות כעבודה רוחנית, אמנם אין להם את

.ב.

'זאת חנוכה' - גילוי התכלית המכוון לכל אדם

הרבה דרכים למקום אבל התכלית אינה אלא אחת | י"ב שבטים - היינו י"ב דרכים, והמספר י"ג - 'אחד' - מכוון כנגד התכלית | **בית המקדש היא מקום התכלית ולכן נקרא 'זאת מנוחתו'** | ביום זאת חנוכה מתגלה תכלית זו לכל אחד

כאשר חנכו את משכן ה', מקום השראת השכינה, האיר אליהם אור זה - שמתגלה גם בחנוכה שהיא השגת התכלית האמיתית, שהיא אחת ויחידה.

השגת התכלית המכוון ע"י יעקב אבינו והוא השפיע השגה זו על השבטים

והנה איתא בתקוני זוהר (קא): יעקב ומשה הוו קיימי בדרגא חדא בעמודא דאמציעתא, יעקב מלבר ומשה מלגיו. והיינו שגם יעקב אבינו השיג בחינה זו של השגת התכלית בחינת 'זה הדבר' כמו משה רבינו, וזהו ענין 'תתן אמת ליעקב' (מכ"ה ז, ט), שהוא השגת התכלית האמיתית, והיות שהשבטים כולם נמשכים מיעקב אבינו זכו אף הם להגיע לדרגה זו, וכאשר ישנם י"ב דרכים כלליות בעבודת השי"ת, אם כן דרכו של יעקב אבינו - הדרך ה"ג - היא הדרך המאחדת את כל הדרכים כולם להביאם אל התכלית האמיתית, ומרומז במספר של י"ג שהוא 'אחד', כי התכלית היא אחת ויחידה, כמו כן מספר י"ב יחד עם מספר י"ג הוא בגי' כ"ה, שהם הדרכים בעבודת השי"ת בחינת 'כה אמר ה', והמקשר בין השבטים ליעקב אבינו הוא יוסף הצדיק כידוע, ולכן י"ב פעמים מספר י"ג הוא בגי' 'יוסף', כי הוא מקשר את כל הי"ב דרכים אל התכלית האמיתית, שהוא בחינת יעקב אבינו.

כאשר מתגלה התכלית שוב אין מקום לדרכים שונות כי התכלית היא אחת

ולכן בכל יום מימי חנוכה קוראים בתורה רק קרבן של נשיא אחד, ואילו בזאת חנוכה קוראים

היא הדרך האמיתית והרצויה שתיא אותו אל התכלית האמיתית היא אם 'רא אליכם כבוד ה', שכאשר מרגישים השראת השכינה את וסימן הוא שהדרך היא הנכונה והאמיתית, שהלוא התכלית הוא רק השראת השכינה, ואם אין מרגישים השראת השכינה, הרי זה סימן שהדרך בה הולכים אינה הדרך הנכונה והאמיתית.

וזהו דברי דוד המלך בתהלים (עג, טז - יז) **'אחשבה לדעת זאת, עמל הוא בעיני, עד אבוא אל מקדשי א-ל, אבינה לאחריהם'**, דהיינו שדוד המלך חישב דרכיו אם דרכו בעבודת השי"ת היא הדרך הנכונה שתיא אותו לבחינת 'זאת' שהיא התכלית האמיתית - בחינת 'זה הדבר', וזהו **'אחשבה לדעת זאת'**, אמנם **'עמל הוא בעיני'**, כי יש מקום גדול לטעות ולחשוב על דרכים מסוימות שהם נכונות, **'עד אבוא אל מקדשי א-ל'**, כי במקום המקדש בו ישנה השראת השכינה, ואז **'אבינה לאחריהם'**, כי במקום המקדש בו ישנו השראת השכינה, ניתן להשיג את ה'אחרית' והתכלית האמיתית.

ולפי הדברים האמורים ניתן לבאר טעם קריאת פרשת קרבנות הנשיאים בימי חנוכה, כי הנה כל קרבנות הנשיאים שווים הם, ועם זאת התורה"ק מפרטת את קרבנו של כל אחד ואחד באופן נפרד, למרות שבכל נשיא ונשיא חוזר ונשנה אותם הקרבנות ממש, והיינו, כי כאמור לכל שבט ושבט יש לו דרך מיוחדת בעבודת השי"ת, ולכן התורה"ק פירטה את קרבנו של כל נשיא ונשיא באופן נפרד, אמנם למעשה היו כל הקרבנות שווים ממש, כי

בבית המקדש מתגלה התכלית של כל הדרכים בעבודת השי"ת

והנה בבית המקדש מקום השראת השכינה מתגלה אור מיוחד זה של השגת התכלית האמיתית בעבודת השי"ת, ועל כן אמרו חז"ל (יומא יב.) **ירושלים לא נתחלקה לשבטים**, כי הוא מקום בו מתגלה התכלית האמיתית, וכל ההבדלים בין השבטים הם רק בדרכים שבאמצעותם מגיעים אל התכלית, וכל הדרכים בעבודת השי"ת הם אמצעים להגיע לתכלית זו, אבל התכלית היא אחת ויחידה ואין בלתי, וכדברי דוד המלך בתהלים (קכב, ג - ד) **'ירושלם הבנויה כעיר שחברה לה יחידו, ששם עלו שבטים שבטי קה, עדות לישראל, להודות לשם ה'**, ולכן כאשר כלל ישראל גברו על היונים ונצחו אותם, הרי בפנימיות הדברים הנצחון היה שהתגברו על חכמת יונית אז 'באו בניך לדביר ביתך, ופינו את היכליך, וטהרו את מקדשך', כי כאשר נתגלה אור גדול זה של התכלית האמיתית, היה ניתן לחנוך מחדש את בית המקדש מקום הגילוי של השגה זו.

הבחנה אם הדרך היא אמיתית - אם היא מביאה להשראת השכינה

ולזאת תמצא שבחנוכת המשכן אמר משה רבינו לבני ישראל 'זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה'" (ויקרא ט, ו), כי במקום השראת השכינה מתגלית התכלית האמיתית שהוא בחינת 'זה הדבר', ואילו הם עומק דבריו של משה רבינו, שהאמצעי לבחון את הדרך בה האדם הולך, אם

הקרבת של שבת מנשה וממשיכים לקרוא הקרבנות של כל שאר נשיאים, כי לאחר שקוראים את קרבנותיהם של נשיאי השבטים אפרים ומנשה בניו של יוסף הצדיק - שהוא המקשר את כל השבטים ליעקב אבינו שמידתו אמת, והוא בחינה זו של השגת התכלית האמיתית - שוב ניתן לקרוא את קרבנותיהם של כמה שבטים יחד, כי בהתגלות התכלית אין מקום לדרכים שונות, שהרי כולם למקום אחד מתכוונים, וזהו סיוע הקריאה בזאת חנוכה 'זאת חנוכה המזבח ביום המשח אותו מאת נשיאי בני ישראל' (במדבר ז, פד), כי כאשר חנכו את המשכן והשיגו דרגה זו של השגת התכלית, בבחינת 'זאת', כבר ניתן להכליל ולצרף את כל השבטים יחד.

בזאת חנוכה מתגלה לאדם תכליתו וחובתו בעולמו

והנה מצינו בדברי חז"ל שעד בנין בית המקדש בירושלים, העבירו את משכן ה' ממקום למקום, תחילה במדבר, ולאחר מכן בגלגל, ולאחר מכן הקימו את משכן שילה, ומשם עבר לנוב וגבעון, עד אשר נבנה בית המקדש בירושלים, עליה אמר הקב"ה (תהלים קלב, יד) 'זאת מנוחתי עדי עד, פה אשב כי איוותיה', ורמזו יש בזה כי ישנם דרכים רבות לעבודתו יתברך, והוא ענין העתקת מקום השראת השכינה ממקום למקום, אכן התכלית היא אחת ויחידה, והיא אשר נתגלתה במקום המקדש, שהיא השגה שלא ניתן להסבירה בפה, אלא כמו שמראים באצבע 'זאת' מנוחתי.

ג.

תכלית של כל אדם להגיע לדרגת 'צדיק'

התכלית האמיתית לזכות לאור הגנוז לצדיקים לעולם הבא | נס חנוכה - גילוי האור הגנוז בעולם הזה | רק מי שהוא במדרגת צדיק יכול לזכות לגילוי האור הגנוז לכל אחד א"כ בהכרח שמתגלה גם בחינת 'ועמך כולם צדיקים'

התכלית האמיתית לחיות חיי עולם הבא בעולם הזה

והנה התכלית המכוון היא לזכות לחיי עולם הבא, והצדיקים זוכים לחיי עולם הבא בחיים חיותם בעולם הזה, בבחינה של עולמך תראה בחיך (ברכות יז), וכמו שאמרו חז"ל על האבות הקדושים (ב"ב זז) 'שלשה הטעינו הקב"ה בעולם הזה מעין העולם הבא, אלו הן, אברהם יצחק ויעקב, אברהם דכתיב ביה 'בכל' (בראשית כד, א), יצחק דכתיב ביה 'מכל' (שם כז, לג), יעקב דכתיב ביה 'כל' (שם לג, יא). ובחינת 'כל' מורה על ענין זה של השגת התכלית האמיתית, כי כאשר משיגים את התכלית אין הבדלים בין הדרכים, אלא כל הדרכים מתאחדים ונכללים כאחד, וזהו בחינת 'כל' שכולל כל הפרטים יחד.

נס פך השמן - גילוי האור של העולם הבא בעולם הזה

ואיתא בגמרא (שבת כא): 'שכשנכנסו יוונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל וכשגבר מלכות בית חשמונאי ונצחום בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול ולא היה בו אלא להדליק יום אחד נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים'. ובפשוט הדברים היה הנס שהשמן דלק זמן רב, יותר ממה שהיה אמור לדלוק לפי דרך הטבע, והוא בחינה של אריכות ימים, שהיה לשמן זה אריכות ימים, והמקום הראשון בתורה"ק בו מצינו ענין זה של אריכות ימים הוא אצל אברהם אבינו, וכדברי חז"ל (כ"מ פז) עד אברהם לא היה זקנה, אתא אברהם בעא רחמי והוה זקנה, שנאמר (בראשית כד, א) 'ואברהם זקן בא בימים וה' ברח את אברהם בכל'.

והנה מבואר לעיל שמפסק זה אנו למדים שהקב"ה הטעימו לאברהם אבינו חיי עולם הבא בעולם הזה, והיינו כי האריכות ימים האמיתית היא כאשר האדם זוכה להגיע לתכלית האמיתית, לחיות חיי עולם הבא בעולם הזה, וזוהי זאת לא ייחשב לזקנה באמת, וזהו פנימיות האור של נרות חנוכה, כי בפך השמן התגלה בחינה זו של אריכות ימים שכאמור הוא לזכות לחיי עולם הבא בעולם הזה, ולכך מכונים ימי החנוכה 'ימי

ובחינה זו ממש קיימת אצל כל אחד ואחד מישראל, אשר הקב"ה מנהיג ומוביל כל נשמה ונשמה עד הגיעה אל תכליתה, ואף על גב שהאדם עצמו אינו מרגיש בכך, מכל מקום מזליה חזי (מגילה ג), כי לאדם יש יכולת לראות רק עד מקום ששכלו מגעת, אמנם הקב"ה המסבב כל הסיבות, מסבב את העניינים באופן שכל נשמה ונשמה תגיע אל תכליתה באופן שהוא למעלה מן השכל האנושי, וביום זאת חנוכה שמכונים בו השני מזלות מזל עליון ומזל תחתון כידוע (עי' בני יששכר מאמרי חנוכה מאמר ב), מאיר בחינת המזל לכל אחד ואחד מישראל להביאו אל תכליתו האמיתית, אף על פי שאין ביכולת האדם להשיג זאת על פי שכלו הטבעי.

שמונה, אשר כידוע מספר שמונה מורה על בחינה זו של חיים נצחיים בעולם הבא, וכמו שאמרו חז"ל (סנהדרין זז) שית אלפי שנים הוה עלמא וחד חרוב, ואילו האלף השמיני הוא חיי העולם הבא כדאיתא בזוהר חדש (ח"א כח).

וענין גילוי אור זה הוא, שבימי החנוכה הקב"ה מאיר לכל איש ישראל באופן פרטי שיבין וישכיל מהו תכליתו בעולמו, ומה ה' אלוקיו שואל מעמו שבאמצעות זאת יוכל להשלים את נפשו לאלוקיו, ולזכות להגיע לתכלית האמיתית, לטעום בעולם הזה את טעם החיים הנצחיים של עולם הבא.

רק מי שהוא במדרגת צדיק יכול לזכות לגילוי האור הגנוז

והנה אמרו חז"ל (חגיגה יב): אור שברא הקדוש ברוך הוא ביום ראשון אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו, כיון שהסתכל הקדוש ברוך הוא בדור המבול ובדור הפלגה וראה שמעשיהם מקולקלים עמד וגזנו מהן, שנאמר (איוב לח, טו) 'ימנע מרשעים אורם', ולמי גנוז, לצדיקים לעתיד לבא, שנאמר (בראשית א, ד) 'וירא אלקים את האור כי טוב', ואין טוב אלא צדיק, שנאמר (ישעיהו ג, י) 'אמרו צדיק כי טוב'.

והנה כל מיני השפעות הטובות והשגות גבוהות יכול האדם להשיג אף אם אינו במדרגת צדיק, כי להקב"ה ישנם חשבונות רבים, ולפעמים האדם זוכה להם בזכות עצמו ולפעמים בזכות אבותיו או צאצאיו, ולפעמים הוא ח"ו בבחינה של 'משלם לשונאיו על פניו להאבידו' (דברים ז, י), אמנם אור זה שגנוז הקב"ה לצדיקים לא ניתן להשיג רק אם האדם עצמו מגיע למדרגת 'צדיק', וגם מי שהוא עובד ה' ומלא תורה ומצוות, אמנם את המדרגת צדיק לא הגיע, לא יוכל להשיג את האור הגנוז, שהרי אמרו חז"ל שהקב"ה גנוז אור זה רק לצדיקים, ואם כן מי שאינו בדרגת צדיק לא יתכן שיזכה להשיג אור זה.

בחנוכה מתגלה האור הגנוז א"כ בהכרח שמתגלה גם בחינת 'ועמך כולם צדיקים'

אבל ידוע לנו מהספסוף שאור זה שגנוז הקב"ה לצדיקים לעתיד לבא מתגלה ומאיר בימי החנוכה,

נקודות:

ובחינה זו ממש קיימת אצל כל אחד ואחד מישראל, אשר הקב"ה מנהיג ומוביל כל נשמה ונשמה עד הגיעה אל תכליתה, ואף על גב שהאדם עצמו אינו מרגיש בכך, מכל מקום מזליה חזי (מגילה ג), כי לאדם יש יכולת לראות רק עד מקום ששכלו מגעת

אבל ידוע לנו מהספסוף"ק שאור זה שגנוז הקב"ה לצדיקים לעתיד לבא מתגלה ומאיר בימי החנוכה, ובהכרח לומר שבימי החנוכה מתגלה גם בחינה זו של 'ועמך כולם צדיקים' (ישעיהו ס, כא), שהרי כאמור לא ניתן להשיג את האור הגנוז אלא למי שהוא בבחינת צדיק... וכאשר בימי החנוכה מתגלה לכל אדם ואדם מהו תכליתו וחובתו בעולמו, הרי מתגלה בחינת הצדיק שבו וממילא יכול הוא להשיג את האור הגנוז אלא למי שהוא בבחינת צדיק... וכאשר בימי החנוכה מתגלה לכל אדם ואדם מהו תכליתו וחובתו בעולמו, הרי מתגלה בחינת הצדיק שבו וממילא יכול הוא להשיג את האור הגנוז לצדיקים

ובהכרח לומר שבימי החנוכה מתגלה גם בחינה זו של 'ועמך כולם צדיקים' (ישעיהו ס, כא), שהרי כאמור לא ניתן להשיג את האור הגנוז אלא למי שהוא בבחינת צדיק, והנה אמרו חז"ל (סנהדרין זז): כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא שנאמר 'ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ', והיינו שכאשר האדם זוכה לגלות מהו תכליתו בעולמו שבאמצעותו יזכה לחיי העולם הבא, הוא זוכה להגיע למדרגת 'צדיק', ואז יוכל להשיג את האור שגנוז הקב"ה לצדיקים, וכאשר בימי החנוכה מתגלה לכל אדם מהו תכליתו וחובתו בעולמו, הרי מתגלה בחינת הצדיק שבו וממילא יכול הוא להשיג את האור הגנוז לצדיקים.

בחנוכה מתגלה לאדם גם הדרך באמצעותו יזכה להגיע אל התכלית האמיתית

והנה משה רבינו הוא אב לכל הנביאים, והיינו שמשך רבינו לא היה רק הנביא הגדול ביותר, אלא היה אב לכל הנביאים בכך שהוא מקור השפע של כל הנביאים, והיינו שכל הנביאים שנתנבאו בלשון 'כה אמר ה'', יונקים את כח נבואתם מנבואת משה רבינו שהתנבא בלשון 'זה הדבר', והיות שבימי החנוכה מתגלה בחינה זו של נבואת משה רבינו בלשון 'זה הדבר', דהיינו שמתגלה לכל אדם מהו תכליתו ואחריותו בעולם, הרי בוודאי שמתגלה גם הבחינה של שאר הנביאים שהוא הדרך בו יוכל להגיע אל התכלית.

יעזור השי"ת שנוכה להארה זו של השראת השכינה, ולמדרגה של 'עולמך תראה בחיך', שנוכה לטעום טעם חיי עולם הבא בעולם הזה, וממילא נזכה לכל ההשפעות הטובות, כי כל שאר ההשפעות טפלים ויונקים מהשפעה זו, וכאמור שהאדם יכול לזכות להשפעות רבות מסיבות אחרות, אך ימי החנוכה מסוגלים שנוכה לכך שכל ההשפעות הטובות יבואו על האדם מהמקור של בחינת 'ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ', ויעזור השי"ת שנוכה לבנין בית המקדש שנאמר בו 'זאת מנוחתי עדי עד פה אשב כי איוותיה', ואור חדש על ציון תאיר, ונזכה כולנו יחד במהרה לאורו במהרה בימינו אמן.

א.

חנוכה בחינת אור התורה שבעל פה

וירכב אותו במרכבת המשנה אשר לו (מא, טו).

אי בספר יצירה (פ"ה מ"ג) כי יצירת חודש כסלו היתה ע"י אות ס', וביארו בספד"ק כי אות ס' רומזת על ס' מסכתות המשניות שיש בתורה שבע"פ, כי בחודש זה מתחילים ימי חנוכה שנקבעו בתורה שבע"פ ע"י החכמים, ובהם מאיר אור התורה שבע"פ.

והנה ס' מסכתות אלו מתחלקות לשנים, אשר כ"ד מהן הן משניות בלבד ואין עליהן גמרא, ורק על ל"ו האחרות יש גמרא. ואי בשם הרה"ק ר"פ מקארין ז"ל (אמרי פנים שער ד אות ט) כי ל"ו הנרות שמדליקים בחנוכה מכוונות כנגד אלו ל"ו מסכתות שיש עליהן גמ'. ואכן ענין חנוכה והלכותיה לא נתבארו כמעט במשניות, אלא בדברי הברייתות והגמ' דוקא. והיינו אשר עניינם של ימי חנוכה מקושר ביותר אל ענין הגמ' דוקא.

וביאר הענין, כי ענין הגמ' הוא הרחבת דברי המשניות בקושיות תירוצים וביאורים, והיא מיוסדת הרבה על ברייתות הבאות מחוץ לששה סדרי משנה [אשר לכן נקראו בשם 'ברייתות' מלשון חוץ], וכל אלו הם בחי' של יציאת אור התורה שבע"פ להאיר בחוץ במקומות הרחוקים. וזה גופא הוא עניינם של נרות חנוכה, אשר מצוותם על פתח ביתו מבהוץ (שבת כא:) דוקא, ועניינם הוא להאיר בכל המדרגות הנמוכות, אשר זה הוא טעם הארתם 'למטה מעשרה', וכלילי טבת הארוכים, כידוע מדברי הספד"ק באריכות.

ולפי זה י"ל עוד, כי כ"ד הימים הראשונים אשר בחודש כסלו שקדמו לנס חנוכה, הם כנגד כ"ד מסכתות משניות שאין עליהן גמ', והם מסתיימים ביום כ"ד כסלו שבו מצאו את פך השמן. ולפי סדר המשניות נמצא כי יום זה מכוון הוא למסכת עוקצין, והיא מסיימת (פ"ג מ"ב) במאמר 'לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל וכו', הרומז למציאת פך השמן שהיה 'כלי מחזיק ברכה' לח' ימי חנוכה.

והנה על הפסוק (בראשית לב, כה) ויותר יעקב לבדו דרשו חז"ל (פזבא ברבינו בחי) דהיינו 'לבדו', ומוה סמכו לומר שנתתייר על פכים קטנים, ואי' בש"ך עה"ת כי מוה היה פך השמן של נס חנוכה. והנה א"כ יש לרמוז בו על אור התורה שבע"פ המאיר בימי חנוכה, ואכן 'לבדו' בגי' ס' כנגד מסכתות הש"ס. ותיבה זו מחולקת לשני חלקים, כי תוך ופנים התיבה הם אותיות כ"ד, כנגד כ"ד המסכתות שהם רק בפנים ואין עליהם גמ', ואילו חיצוניות התיבה הם אותיות ל"ו כנגד ל"ו המסכתות היוצאות לחוץ ויש עליהם גמ'.

ואלו ל"ו מסכתות שיש עליהם גמ', יתירים על כ"ד המסכתות שיש בהן רק משניות בשיעור שלישי (מלבי). כי אור זה של חנוכה הנמשך ויוצא לבחוץ, הוא בחי' הידור מצוה אשר הוא תוספת מבהוץ להדר את המצוה, ולכן יש במצות חנוכה 'מהדרין' ו'מהדרין מן המהדרין'. והרי אמרו חז"ל (ב"ק טו) בהידור מצוה עד שלישי במצוה, ולכן אלו המסכתות אשר עניינם הידור מצוה יתירים כשיעור שלישי.

וזה הענין של ימי חנוכה המאירים 'בחוץ', והם בבחי' התוספת של הגמ' על אור המשניות כמשנ"ת, הוא בחי' מה שיוסף הצדיק מוסיף על עניינו של יעקב אבינו. כי הנה יעקב אבינו הוא בבחי' אור המשניות, כדאי' כי רבינו הקדוש מחבר המשניות היה בבחי' יעקב אבינו, ורמזו בכינוי שמו 'ימי יהודה הנשיא' אשר נשיא נוס' נישמה של יעקב אבינו. ועל הפסוק (בראשית מו, כה) ויחי יעקב בארץ מצרים שבע

עשרה שנה מביאים חז"ל (ב"ר צו, ג) כי רבינו הקדוש 'בחייו היה דר בציפורי שבע עשרה שנה, והיה קורא על עצמו ויחי יעקב בארץ מצרים י"ז שנה, והיה יהודה בציפורי י"ז שנין'.

אכן עניינו של יוסף הוא כשמו, מורה על ענין מוסיף והולך [אשר מצינו בענין חנוכה], לפי שהוא בבחי' הוספה על אורו של יעקב, והוא מוציאו להאיר למרחוק. וכמו שנאמר (עובדי א, יח) והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה, אשר האש מאיר במקומו והלהבה מתפשטת והולכת להאיר עד המקומות הרחוקים. והנה כי כן מכוון הדבר, אשר יעקב הוא בחי' משניות, ויוסף מוסיף עליו הוא בחי' גמ' והברייתות, המאירות כמו להבה המתפשטת בחוץ.

ומה שהיה אצל יעקב ויוסף, חזר גם בשני בני יוסף מנשה ואפרים. כי מנשה הוא אותיות 'משנה', בבחי' אור המשניות כמו שהוא. ואילו אפרים הוא מלשון פרה ורבה, שהוא בחי' ההוספות של ברייתות וגמ' על המשנה בדרך פריה ורביה. וענין זה נרמז במה שנאמר אצל יוסף וירכב אותו במרכבת המשנה אשר לו, כי תיבת 'מרכבת' היא בגי' ב' פעמים 'אפרים', [כי ענינו הוא בבחי' כבוד הנוטל פי שנים, מאחר ויעצ"ה הקדמו לפני מנשה], ותיבת 'משנה' הוא בחי' מנשה. ומסיק 'אשר לו' לרמוז ביותר על ל"ו המסכתות שיש עליהם גמ'.

ב.

למנצח בצורת מנורה בחי' חנוכה

כתבו הקדמונים כי יש ענין לומר את מזמור למנצח בנגינות (תהלים טו) בצורת מנורה, ומוה נראה כי יש למזמור זה שייכות עם ימי חנוכה שנתקנו לזכר הנס שנעשה בנרות המנורה. והנה בסדר המועדים מכוונים ימי חנוכה כנגד מדת יהוד, ובהם עוסקים בתקון הפגם שנהיה במדה זו בעת שנגע שרור של עשו בגיד הנשה. ובכן יש לרמוז על עסק תקון זה במזמור המנורה. והנה התיבה הראשונה אשר בציור קני המנורה הוא 'אלקיים', והתיבה האחרונה שבהם היא 'ארץ', וביחד הם בגי' 'גיד הנשה'. וכמו כן יש לרמוז בתיבה הראשונה והאחרונה של פסוק 'למנצח' [המכוון אל הנרות שעל המנורה] והיינו 'למנצח' עם 'שיר', אשר הם בגי' 'תשכח' הרומז ג"כ לענין גיד הנשה, כי 'הנשה' רומז על לשון כי 'נשי' (בראשית מא, טו) המורה על שכחה.

והנה ד' תיבות אלו - 'אלקים ארץ למנצח שיר' - הם בגי' 'שמע ישראל הוי"ה אלקינו הוי"ה', בלי תיבת 'אחד'. והוא ע"פ מה דאי' בספרי הקדמונים כי דוד המלך ע"ה היה יוצא למלחמותיו עם מגן אשר עליו היה מצייר וכתוב מזמור 'למנצח בנגינות' בצורת מנורה. והנה כאשר הלך המע"ה להילחם עם גלית הפלשתי בא כנגדו עם חמשה חלוקי אבנים כאמתחתו (ש"א יז, טו), ואי' בזה"ק (ח"ג רמז) כי אלו האבנים רמזו על ה' תיבות שמע ישראל ה' אלקינו ה' [וכאשר התאחדו לאבן אחת, השלימו בזה את תיבת 'אחד', וכן המנורה בעצמו היה 'מקשה אחת' בחי' אחד], ובה מבואר למה מרומזים תיבות אלו במזמור זה.

ג.

בזאת חנוכה נמשכים המזלות העליונים

ויאמר הלילה לי מעשות זאת האיש אשר נמצא הגביע בידו הוא יהיה לי עבד ואתם עלו לשלום אל אביכם (פד, יז). אי' בכתבי האריה"ק (פרע"ה שער ר"ח חנוכה ופורים פ"ד) כי בכל יום מימי חנוכה נמשכת מדה אחת מן ה"ג מדות של רחמים, ובזאת חנוכה מגיעים למדת 'נוצר חסד' ובה נמשכים גם שאר המדות עד 'ונקה'. ושני מדות אלו מכוונים

'מזל עליון' ומזל תחתון' (ע"ה שער הכללים פ"ה), ובכן נמצא כי ביום זאת חנוכה נמשכים ההשפעות מכלליות המזלות העליונים.

עוד אי' באריה"ק (שעה"כ מונת ק"ש דרוש ו) כי יוסף הוא בחי' 'צדיק עליון' ובנימין הוא בחי' 'צדיק תחתון', וי"ל כי הם בבחי' מזל עליון ומזל תחתון הנ"ל. וא"כ י"ל כי בדברי יוסף על בנימין אחיו, יש לרמוז על יום זאת חנוכה שבו עוסקים באלו המזלות. ועל כך אמר יוסף 'האיש אשר נמצא הגביע בידו הוא יהיה לי עבד' דהיינו שייצטרף בנימין אליו, ובה יתקיים 'ואתם עלו לשלום אל אביכם'. וזה הרמז בתיבת 'את' אשר היא בגי' ב' פעמים 'צדיק', להורות על צדיק עליון וצדיק תחתון המתאחדים ביום זה.

והקדים 'חלילה לי מעשות זאת', לרמוז על יום זאת חנוכה אשר בו מצטרפים אלו המזלות יחד. וזהו 'חלילה נוס' ח' לילה, היינו הלילה השמיני של חנוכה. ובראשי התיבות ח' לילה ל'י מעשות נרמז 'לחם' אשר הוא בגי' 'מזל' כידוע, וכן ראשי תיבות ל'י מעשות זאת הוא ג"כ 'מזל', ובה נרמזו שני המזלות המאירים בזאת חנוכה. ושני מזלות אלו 'נוצר חסד, ונקח לא ינקה' עה"כ הם בגי' 'עשות', וזהו שאמר 'מעשות זאת' כי ביום זאת חנוכה נמשכים המזלות שבגי' עשות, ולכן היא נקראת 'עשות זאת', שהוא בגי' שני המזלות עם ב' פעמים צדיק כנ"ל.

ד.

המשכת י"ג מידות של רחמים בחנוכה לפי ב"ה וב"ש

בית שמאי אומרים פוחת והולך (שבת כא:).

הנה בימי חנוכה ממשכים את ה"ג מדות של רחמים, ונתבאר בספד"ק כי ביום זאת חנוכה נמשכים ה' מדות, מן המדה השמינית 'נוצר חסד' עד המדה ה"ג 'ונקה לא ינקה'. וי"ל כי סדר זה אינו אלא לפי בית הלל שמוסיפים והולכים, כי לפי דבריהם הולכים בסדר ישר מן המעט אל הרב, ולכן גם המדות נמשכות כסדרן מן המדה הראשונה עד הסוף. אבל לפי בית שמאי אשר מדליקים ביום הראשון ח' נרות עד שמיסיימים בנר אחד [והוא לפי מדרתם שהלכו ע"פ מדת הגבורה, אשר עניינה הוא בדרך מתנת לעילא ואכמ"ל] י"ל כי גם המדות נמשכות בסדר זה, וביום הראשון נמשכת מדת 'ונקה לא ינקה', וכך עולים והולכים עד שביום זאת חנוכה נמשכים המדות 'ורב חסד' עד 'אי"ל'.

וזה נרמז במה שאמרו כי טעמם של בית שמאי לסדר זה הוא כנגד פרי החג, דהיינו אשר תכלית ימי החנוכה הוא ביום זאת חנוכה אשר מכוון כנגד מדת 'ורב חסד' שהוא בגי' 'פר'. ואילו טעמם של בית הלל הוא כי מעלין בקודש ואין מורידין, כי לפי דבריהם מגיעים ביום זאת חנוכה למדת 'נוצר חסד' שהוא בגי' 'בקודש' וממשכים עד 'ונקה לא ינקה' שהוא בגי' 'לא מורידין'.

ותכלית ההמשכה ביום זאת חנוכה לפי בית הלל היא מדת 'ונקה לא ינקה', ותחלת ההמשכה ביום זה לפי בית שמאי שהיא מדת 'ורב חסד', וביחד בגי' י"ג פעמים 'מדה', כנגד כלליות י"ג המדות שנמשכים במשך ימי החנוכה.

ויש לרמוז על שני דרכים אלו ביסוד מצות חנוכה, כי אמרו חכמים (שבת כא:) מצות חנוכה נר איש וביתו, ובהו רמזו על תכלית ימי חנוכה ביום זאת חנוכה. כי 'איש' הוא בגי' 'ורב חסד' עם א"ל שהוא המשכת יום זה לפי בית שמאי, ואילו 'ביתו' הוא בגי' 'נוצר חסד' שהוא תחלת ההמשכה לפי בית הלל.

מעט מן

האור:

אביסל

'ליכטיגקייט' -

און דער

גאנצער חושך

צעפאלט

א. חשוף זרוע קדשך: חנוכה איז מכניע עשׂו'ס כח

טבת איז עשׂו'ס חודש | פון דער אנדערער זייט איז עס ד'ס חודש | דער עיקר כח פון עשו איז אין אנפאנג | פונקט איז דער אנפאנג פון טבת אין חנוכה - אפצושוואכן דעם עיקר כח פון עשו | דוקא חושים בן דן האט אפגעהאקט עשׂו'ס קאפ | לויטן חשבון איז דאס טאקע געווען אין די טעג פון חנוכה וואס ציען זיך אריין אין טבת | שמשון הגבור קומט פון שבת דן און ער איז דער כח וואס איז נוקם אין עשו | זה לעומת זה עשה אלקים

ב. הכל הבל: דער יצר הרע האט גארנישט צו פארקויפן

דער יצר הרע שטעלט זיך אהער כאילו אויב מען פאלגט אים האט מען הנאה | עס איז שקר און בלאף | די אלע וואס פאלגן אים זענען עדות אויפן גרויסן שווינדל | מען מוז קודם וויסן אז ער איז א שווינדלער | דערנאך קען מען זען וואו ער שווינדלט | נישטא גארנישט אויף דער וועלט | א בחור דארף עס ארייננעמען אין הארץ אויפן לעבן

ג. דו לערן ווייטער און דער כח התורה וועט מכניע זיין דעם רע

עבודת ה' איז אמת | דער יצר הרע איז שקר | דער שקר פאלט פארן אמת - אן זיך שלאגן מיט אים | זיך נישט אויסדרייען צו אלע בלבולים | ווי מער מען איז דבוק אינעם אמת - אלץ שנעלער וועט דער רע צעפאלן | די זיסע נקמה ווען דאס רשעות פונעם רשע פלאצט | דער רשע ווערט פארשעמט פון דער ליכטיגקייט פונעם צדיק | זיך נישט טענה'ן מיט קיין בלבולים | נישט ווארטן ביז מען וועט האבן חשק | דער אמת'ער עובד ה' לערנט און דאוונט מיט א שטארקן קביעות - אפגעזען צי ער האט חשק אדער נישט

א.

חשוף זרוע קדשך: חנוכה איז מכניע עשׂו'ס כח

חודש טבת

די לעצטע פּאָר טעג פון חנוכה - אריינגערעכנט דער גרויסער טאג פון 'זאת חנוכה' - געפאלט אייביג אין חודש טבת. דארף מען מבאר זיין דעם קשר צווישן חנוכה מיט חודש טבת.

צוועלף חדשים - צוועלף שבטים

דער אר"י הק' שטעלט אוועק אז יעדער חודש - פון די צוועלף חדשים - איז קעגן איינע פון די צוועלף שבטים. און דער סדר פון די חדשים איז אויסגעשטעלט לויט די 'דגלים'. דאס הייסט, צום ערשט גייט 'דגל מחנה יהודה', דערפאר איז 'ניסן' קעגן 'יהודה', 'אייר' קעגן 'יששכר' און אזוי ווייטער. לויט דעם חשבון קומט אויס אז 'טבת' איז קעגן שבת ד'ן. מען וועט פרובירן צו פארשטיין די עבודה פון שבת דן און דעם קשר וואס דאס האט מיט חנוכה.

די עבודה פון 'דן' - נקמה

ביי דן שטייט (בראשית מ"ט ט"ז): "דן דין עמו כאחד שבטי ישראל", איז רש"י מפרש: "ניקום נקמת עמו" - דן וועט זיך נוקם זיין פון די גוים צוליב כלל ישראל. דאס הייסט, אז די מדה פון דן איז 'נקמה', דן איז א נוקם מצד הקדושה; ווי חז"ל זאגן (יומא כ"ג): "כל תלמיד חכם שאינו נוקם ונוטר כנחש אינו תלמיד חכם" - יעדער תלמיד חכם דארף זיין א 'נוקם' ווי א שלאנג. און דאס איז געווארן אויסגעפירט ביי שמשון הגבור - וואס ער איז פון שבת דן - און ער האט נקמה גענומען פון די פלשתים. דארף מען פארשטיין וויאזוי מען נוצט די מדה פון 'נקמה' אין עבודת ה'.

די מלחמה צווישן יעקב און עשו

עס שטייט אין זוהר הק' (ח"ב דף ע"ח): יעקב און עשו האבן זיך איינגעטיילט מיט די חדשים פונעם יאר, יעקב האט גענומען ניסן, אייר און סיון, און עשו האט גענומען תמוז, אב און אלול, דערנאך האט יעקב גענומען תשרי, חשון און

כסליו, און עשו האט גענומען טבת, שבת אדר. זאגט אבער דער זוהר: אז כאטש מען האט זיך איינגעטיילט האלב אויף האלב, כאפט אבער יעקב ארויס פון עשו זיינע לעצטע חדשים; ווי דער פסוק זאגט (בראשית כ"ה כ"ו): "וידו אוחות בעקב עשו", דערפאר נעמט יעקב צו זיך דעם חודש אלול - וואס דאס איז באמת דער לעצטער חודש פון עשׂו'ס זומער חדשים - און יעקב האט עס צוגענומען און עס איז נתהפך געווארן צו א חודש פון רחמים ורצון. דאס איז געשען דורכן כח התשובה וואס אידן האבן תשובה געטון. און די זעלבע זאך איז מיטן חודש אדר - וועלכער איז דער לעצטער חודש פון עשׂו'ס ווינטער חדשים - האט יעקב צוגעכאפט און עס איז נתהפך געווארן צו א זמן שמחה; ווי דער פסוק זאגט (אסתר ט' א'): "ונהפוך הוא".

אין חודש טבת איז פארהאן אן אחיזת הקליפות

טבת איז עשׂו'ס חודש. דערפאר האט עס לאנגע נעכט; ווי חז"ל זאגן (רש"י שמות כ"ז כ"א): "לילי טבת הארוכין". ווייל עשו איז צוגעגליכן צו דער פינסטערקייט פון 'נאכט' און יעקב איז צוגעגליכן צו דער ליכטיגקייט פונעם טאג, און וויבאלד טבת איז עשׂו'ס חודש, דערפאר זענען די נעכט פון דעם חודש לענגער ווי די טעג. אויך דער מזל פונעם חודש - מזל גדי - ווייזט אויף עשו, ווייל 'גדי' איז א ציגעלע, א 'שעיר', וואס דאס איז דאך דער מהות פון עשו; וואס ער איז געווען אן 'איש שעיר' - א מענטש באוואקסן מיט האר. (וואס אינ'אמתן איז דאס טאקע דער טעם פארוואס א ציגעלע הייסט 'שעיר', ווייל ער האט נישט קיין וואל - ווי א שעפעלע - גאר בלויז האר). און דאס איז דער רמז אין די ווערטער פון חז"ל (שבת ע"ז): "מאי טעמא עיזי מסגן ברישא והדר אימרי" - פארוואס איז דער סדר פון א סטאדע אז די ציגן גייען פון פארנט, בעפאר די שעפעלעך, ענטפערט די גמרא: "כבריתו של

עולם חשוכא והדר נהורא" - פונקט ווי אין דער בריאה פון דער וועלט, איז די פינסטערניש, די נאכט - בעפאר די ליכטיגקייט, דער טאג - אזוי אויך גייען די ציגעלעך וועלכע זענען געווענליך שווארץ, בעפאר די שעפעלעך וואס זענען ווייס. דאס איז די סיבה פארוואס עשו - וואס ער איז דומה צו א ציג און צו דער נאכט - איז געבוירן געווארן בעפאר יעקב, וואס ער איז דומה צו א שעפעלע און צום טאג.

ראש חודש טבת איז חנוכה - מען האקט אפ עשׂו'ס קאפ

כאטש וואס חודש טבת איז א חודש פון עשו, זאגט אבער דער תפארת שלמה (חנוכה ד"ה מנחל בדרו ישתה) אז דורכדעם וואס דער אנפאנג פונעם חודש איז נאך אין די טעג פון חנוכה - האקט מען אפ זיין קאפ! דער אנפאנג פון זיין שליטה - וואס דארט איז זיין עיקר כח; ווי דער פסוק זאגט (דברים ל"ב ל"ג): "חמת תנינים וגו' וראש תנינים אכזר" - ווערט אפגעשוואכט דורך דער קדושה פון יום טוב חנוכה. דאס הייסט, אז פונקט ווי יעקב כאפט אן עשו ביים 'עקב' און נעמט אים צו די צוויי לעצטע חדשים פון זומער און ווינטער, אזוי אויך כאפט ער אים אן ביים 'קאפ' און נעמט אים צו אויך דעם אנפאנג פון חודש טבת. דאס איז מרומז אין פסוק (בראשית ג' ט"ו): "הוא ישופך ראש" - דער אדם וועט אפהאקן דעם ראש פונעם 'נחש', וואס דאס איז עשו.

עשׂו'ס קאפ ליגט באהאלטן אין מערת המכפלה

דער תפארת שלמה שטעלט צו, אויך דער ענין וואס בפועל האט מען טאקע אפגעהאקט דעם קאפ פון עשו און עס ליגט באהאלטן אינעם מערת המכפלה. דאס איז ממש דער זעלבער ענין ווי דאס וואס דער 'ראש' פון עשׂו'ס חדשים - ראש חודש טבת - איז אפגעהאקט און ליגט

נקודות:

די קבורה פון יעקב אבינו איז לכאורה געווען אין זאת חנוכה. קומט אויס, אז זאת חנוכה - אדער על כל פנים אנפאנג חודש טבת - האט פאסירט די מעשה אז עשו איז געקומען צו גיין וועלנדיג האבן א חלק אינעם מערת המכפלה, און חושים בן דן האט אים אפגעהאקט זיין קאפ און עס אריינגעווארפן אין מערת המכפלה אריין

א בחור דארף
 עס אריינעמען
 אין קאפ - צו
 געדענקען אויף
 א גאנץ לעבן -
 אז אלע חשכות'ן,
 יצר הרע'ס און
 הבלי עולם הזה
 וואס דער 'עולם
 השקר' האט צו
 אנבאטן - איז
 שטותים און
 נארישקייטן!
 דער 'עולם הזה'
 רעדט נישט
 גארנישט און
 פארקויפט נישט
 גארנישט! ער
 קומט פשוט
 פארדרייען א
 קאפ - פשוט
 כמשמעו!
 ~

ער האט
 קיינמאל נישט
 געטראכט אז
 וויבאלד יעדן
 טאג טוט מען די
 זעלבע זאך, יעדן
 טאג זאגט מען
 די זעלבע דרשה
 און די זעלבע
 השפעה - דארף
 מען מאכן עפעס
 א 'שינוי', מען
 דארף מאכן
 עפעס א 'מצב',
 כדי דער עולם
 זאל האבן חשק
 צו מקבל זיין,
 ניין! ער האט
 יעדן טאג געטון
 זיינס מיט א
 קביעות! ווייל ער
 איז געווען זיכער
 מיטן אמת!

באהאלטן אין די הייליגע ימי חנוכה. מיט דעם
 שטייט ער אויס די המשך הפסוקים וואס עס
 טייט נאכן אויבנדערמאנט פסוק (דברים ל"ב
 ל"א): "חמת תנינים יינם וראש פתנים אכזר",
 שטייט דארט ווייטער: "הלא הוא כמוס עמדי
 חתום באוצרותי" - אז דער 'ראש' פון עשו און
 פון חודש טבת איז 'כמוס', עס איז באהאלטן,
 'עמדי', אין דער קדושה, דער ראש פון עשו
 ליגט אין מערת המכפלה און דער אנפאנג פון
 זיינע חדשים ליגט אין חנוכה, חתום באוצרותי.

דן גיבט זיך אן עצה מיט עשו

עס קען זיין אז דאס איז טאקע דער ענין פון
 'מדת הנקמה' וועלכע באלאנגט צום שבת דן.
 דאס הייסט, אז אט די זאך פון מכוניע זיין דעם
 כח פון עשו און אים אפהאקן זיין קאפ - איז
 דער כח פון דן וואס נעמט נקמה אינעם עשו!
 ער איז דער 'נחש' פון צד הקדושה; ווי דער
 פסוק זאגט (בראשית מ"ט): "היה דן נחש עלי
 דרך", וואס שלאגט זיך מיטן נחש דקליפה, מיט
 עשו הרשע. און דערפאר איז 'טבת' קעגן דן כדי
 אז 'דן' זאל מכוניע זיין די קליפה פון עשו אין
 זיין חודש. דערפאר איז טאקע דוקא 'חושים בן
 דן' געווען דער וואס האט אפגעהאקט עשו'ס
 קאפ און עס איז אריינגעפלוין אינעם מערת
 המכפלה, ווייל דאס איז די עבודה פון שבת
 דן. און מען זעט טאקע אז חז"ל זענען מייחס
 די מדה פון 'נקמה' דקדושה צום 'נחש'; ווי עס
 שטייט דער לשון (יומא כ"א): "כל תלמיד חכם
 שאינו נוקם ונוטר כנחש", וואס דאס איז דער
 קעגנער פונעם 'נחש' פון צד הקליפה.

קבורת יעקב אבינו איז געווען אום חנוכה
 אינטערעסאנט אנצומערקן, אז לויטן חשבון
 קומט אויס, אז די מעשה פון אפהאקן עשו'ס
 קאפ און אריינווארפן אין מערת המכפלה - איז
 געווען טאקע אום חנוכה. ווייל עס שטייט
 אין ספרים אז יעקב איז נסתלק געווארן דעם
 ערשטן טאג סוכות. זיי זענען עס מסמיך אויפן
 פסוק (בראשית ל"ג): "ויעקב נסע סכותה", אז
 יעקב האט געצויגן פון דער וועלט, ער איז 'נסע'
 צום עולם העליון, 'סכותה', אינעם ערשטן טאג
 סוכות - דאס איז ט"ו תשרי. דערנאך איז געווען
 פערציג טעג 'ימי חניטה' און נאך דרייסיג טעג
 פון 'אבילות', סך הכל איז זיבעציג טעג. קומט
 אויס אז די זיבעציג טעג זענען זיך אין כ"ה
 כסליו - דער ערשטער טאג חנוכה. דערנאך
 שטייט אין פסוק (בראשית נ' י'): "ויעש לאביו
 אבל שבעת ימים", איז פארהאן ראשונים וואס
 לערנען פשט, אז עס איז געווען אן 'אבל' נאך
 זיבן טעג - אויסער די זיבעציג טעג - און דערנאך
 האט מען אים באערדיגט (עס איז פארהאן שיטות
 הראשונים וואס זענען מחולק, ע"ש באבן עזרא ורבינו
 בחיי ועוד). לויט דעם חשבון קומט אויס, אז
 ווען די זיבן טעג האבן זיך געענדיגט איז שוין
 געווען אנהויב פון חודש טבת, און די קבורה פון
 יעקב אבינו איז לכאורה געווען אין זאת חנוכה.
 קומט אויס, אז זאת חנוכה - אדער על כל פנים
 אנפאנג חודש טבת - האט פאסיג די מעשה אז
 עשו איז געקומען צו גיין וועלנדיג האבן א חלק
 אינעם מערת המכפלה, און חושים בן דן האט אים
 אפגעהאקט זיין קאפ און עס איז אריינגעפלוין

ב.

הכל הבל: דער יצר הרע האט גארנישט צו פארקויפן

מה ענין חנוכה לנקמה?

מען וועט פרובירן מסביר צו זיין וויאזוי מען
 נעמט די מדה פון 'נקמה' - וועלכע איז דאך
 אייגנטליך א מדה פונעם 'נחש' - און מען נוצט
 עס אין עבודת ה'. בפרט אז ווי מען זעט פון דעם
 תפארת שלמה - האט עס א שייכות מיט חנוכה,
 דארף מען מסביר זיין דעם שייכות צו חנוכה.

א נקמה פון אן אנדערן סארט מהות

די גמרא זאגט (יומא כ"א): "כל תלמיד חכם
 שאינו נוקם ונוטר כנחש אינו תלמיד חכם".
 פרעגט די גמרא: מיר האבן דאך געלערנט,
 "הנעלבים ואינם עולבין שומעין חרפתן ואינם
 משיבים עליהם הכותב אומר ואוהביו כצאת
 השמש בגבורתו" - אז די וועלכע הערן ווי מען
 פארשעמט זיי און זיי ענטפערן נישט צוריק,
 זענען צוגעגליכן צו דער שטארקייט פון דער
 זון? ענטפערט די גמרא: "לא צריכא דנקט ליה
 בליביה" - כאטש וואס דער תלמיד חכם איז זיך
 טאקע נישט נוקם בפועל, אבער ער האט אין
 זיין הארץ א געוויסע נקמה; און ווי רש"י איז
 עס מסביר דארט. זעט מען פון דעם, אז ריכטיג
 טאקע אז א תלמיד חכם דארף טאקע זיין א
 'נוקם ונוטר', אבער נישט מיט דעם אכזריות ווי
 א נחש, נאר עס איז עפעס אן אנדערע סארט
 נקמה וואס א תלמיד חכם איז זיך נוקם.

די גרויסקייט פון אהרן'ס עבודת המנורה

ביים חנוכה המשכן האבן אלע נשיאים
 געברענגט ספעציעלע קרבנות מוחנן צו זיין דעם
 משכן. אבער פאר אהרן האט דער אויבערשטער

געזאגט (רש"י במדבר ח' ב'): "שלך גדולה משלהם
 שאתה מדליק ומטיב את הנרות" - דיין חינוך
 איז אז דו צינדסט אן די מנורה. דארף מען דאך
 פארשטיין, וואס איז די גדלות פון הדלקת המנורה
 - מער ווי די קרבנות וואס זיי האבן געברענגט?
 אויך טרעפט מען אין חז"ל אויפן פסוק (במדבר
 ח' ג): "ויעש כן אהרן", זאגן חז"ל: "להגיד שבחו
 של אהרן שלא שינה" - די גרויסקייט פון אהרן
 איז, אז ער האט נישט געטון אנדערש ווי מען
 האט אים געהייסן. דארף מען פארשטיין, וואס
 איז די גרויסע מעלה פון אהרן אז ער האט נישט
 משנה געווען? דאס איז דען אזא גרויסע שבה
 פאר אהרן הכהן? אויך שטייט אין חז"ל אויפן
 פסוק (במדבר ח' ב'): "בהעלותך את הנרות", זאגן
 חז"ל (מובא ברש"י שם): "מדליק ועולה עד שתהא
 שלהבת עולה מאליה" - ער זאל צינדן אזוי לאנג
 ביז דער פלאם וועט פון זיך אליינס אויפפלאקערן.
 דארף מען פארשטיין דעם ענין פון דעם.

יסוד גדול: דער יצר הרע פארקויפט נישט גארנישט

עס איז פארהאן א גרויסער כלל און שליסל
 פאר יעדן עובד ה' מצליח צו זיין אין עבודת
 ה', אז ער זאל וויסן אז **דער יצר הרע פארקויפט
 גארנישט! ער איז א פשוט'ער אויפגעבלאזענער
 דמיון** און מען דארף נישט נתפעל ווערן פון
 אים! ווי דער חובת הלבבות זאגט (שער יחוד
 המעשה פ"ה): אז דעם יצר הרע'ס כח איז צו
 'מייפה זיין דעם שקר' - אהערשטעלן דעם שקר
 מיט שיינע קאלירן, אז עס זאל זיך דוכטן פארן
 מענטש אז עס איז דא עפעס דעריין.

אין מערת המכפלה אריין. קומט אויס אז די
 אלע ענינים שטעלן זיך זייער שוין צוזאמען, אז
 'חושים' וואס ער איז א זון פון 'דן', וואס ער איז
 מיוחד קעגן 'חודש טבת', האט דעמאלט גענומען
 דעם 'ראש' פון עשו און עס באהאלטן אין דער
 קדושה - אין מערת המכפלה. און דאס טוט ער
 יעדעס יאר, דורכדעם וואס ער נעמט דעם 'ראש'
 פון חודש טבת - וואס איז עשו'ס חודש - און
 ער ברענגט עס אריין אין דער קדושה - אין דעם
 הייליגן יום טוב חנוכה.

לי נקם ושלם - חושים בן דן באצאלט פאר עשו'ן וואס עס קומט אים

מיט דעם קען מען טייטשן אויך דעם קומענדיגן
 פסוק - וועלכע שטייט נאכן אויבנדערמאנטן
 פסוק 'ראש פתנים אכזר הלא הוא כמוס וכו'
 באצרותי", וואס דער תפארת שלמה טייטשט
 עס אויף דער ענין פון ראש חודש טבת - שטייט
 דארט ווייטער: "לי נקם ושלם", דאס איז דאך
 ממש דער ענין, אז דער פסוק איז מסביר: דו
 ווייסט מיט וועלכן כח איז דער 'ראש פתנים' -
 דער קאפ פון עשו און פון זיין חודש טבת - 'כמוס
 עמדי' באהאלטן אינעם מערת המכפלה און אין
 די ימי חנוכה? ווייל 'לי נקם ושלם' - איך האב א
**שבת דן וואס ער א נוקם מצד הקדושה! ער בלייבט
 נישט שולדיג פאר עשו'ן, נאר ער באצאלט אים
 וואס עס קומט זיך אים**, דערפאר איז ער 'כמוס
 עמדי', זיין קאפ איז באהאלטן אינעם מערת
 המכפלה, און 'חתום באוצרותי', זיין ראש פון
 טבת איז אין מיינע אוצרות, איינגעטונקען אין
 די ליכטיגע טעג פון חנוכה.

כאפן דעם שווינדלער

מען וועט געבן א משל דערצו: מאכט זיך
 אמאל א געשעפטסמאן וואס נארט אריין
 מענטשן, מענטשן מיינען אז זיי קויפן 'מציאות',
 און ביז דערווייל איז עס 'כל כולו' בלאף, ער
 פארקויפט נישטיגע זאכן וואס ארבעטן נישט
 און זענען גארנישט ווערד. אבער ווילאנג דער
 מענטש ווייסט נישט אז יענער באשווינדלט אים
 - וועט ער זיך טאקע נישט כאפן אויפן טעות
 און יענער וועט אים טאקע קענען אויספאפן.
 אבער טאמער איינער וועט אים זאגן: דו זאלסט
 וויסן יענער איז א שווינדלער! איינמאל ער
 האט דאס געהערט, וועט ער שוין גאנץ שנעל
 קענען באמערקן ווי יענער שווינדלט טאקע.
 ווען ער וואלט נישט פריער געוואוסט אז ער
 איז א שווינדלער, וואלט ער זיך נישט געכאפט,
 אבער יעצט אז ער ווייסט שוין אז ער איז א
 שווינדלער, וועט ער אסאך גרינגער באמערקן
 'מיט וואס' ער שווינדלט און וואו עס ליגט זיין
 שווינדלעריי.

קודם כל, ווייס אז ער נארט דיר אויס

דער נמשל איז: דער יצר הרע איז נישט קיין
 צד! ער פארקויפט נישט קיין עכטע תענוגים און
 ווערדפולע זאכן! ער איז א גרויסער שווינדלער
 וואס שטעלט זיך אהער כאילו ער האט עפעס
 צו פארקויפן! דאס איז א ידיעה וואס א איד
 מוז וויסן קלאר - בעפאר אלעם, און **טאמער
 ווייסט ער נישט דאס - ווייסט ער גארנישט און
 ער וועט נישט קענען באמערקן די לעכערליכקייט
 פונעם יצר הרע!** למשל, טאמער דער יצר הרע

א חסיד'ישער
בחור וויסט
נישט פון
גארנישט, ער
זיצט און לערנט
שעות ארוכות
אין די לאנגע
נעכט און ער
שפירט א חיות
אין תורה, ער
וויסט נישט
פון קיין יצר
הרע... ביי אים
איז נישטא קיין
חילוקים, 'חודש
טבת' איז פונקט
ווי 'התחלת
הזמן'!

שקר און דו גייסט מיטן אמת - דעמאלט וועט
ער האבן א שנעלע מפלה פאר דיר! ער וועט
פארלירן זיין גאנצן כח פון דיר מפתח זיין!"

**כלל גדול: נישטא קיין שום אמת'ע תענוג
אינעם עולם הזה**

דאס איז א כלי זיין וואס א בחור דארף עס
אריינעמען אין קאפ - צו געדענקען אויף א
גאנץ לעבן - אז אלע חשכות'ן, יצר הרע'ס און
הבלי עולם הזה וואס דער 'עולם השקר' האט
צו אנבאטן - איז שטותים און נארישקייט! דער
'עולם הזה' רעדט נישט גארנישט און פארקויפט
נישט גארנישט! ער קומט פשוט פארדרייען
א קאפ - פשוטו כמשמעו! ממילא דארף מען
זיך נישט דערשרעקן און נישט נתפעל ווערן
פון גארנישט!

אז דער יצר הרע איז בלויז א דמיון און א
שווינדלער - קען ער שוין אויך אנטדעקן 'וואו'
און מיט 'וואס' ער באשווינדלט אים! אז ער
וועט זיך אביסל מתבונן זיין, וועט ער גאנץ לייכט
פארשטיין דעם שקר וואס עס שטעקט אין די
גאווה וואס דער יצר הרע וויל אים פארקויפן! ער
וועט זייער גוט איינזען אז ער האט נישט מיט
וואס זיך צו שפירן בא'גדול'ט! און אזוי איז מיט
אלע סחורות פונעם יצר הרע, ער וועט לייכט
דערקענען די לעכערליכקייט וואס שטעקט
אינעם 'ליצנות', אין די 'תאוות' וכדומה; ווי
דער חובת הלבבות זאגט (שער יחוד המעשה
פ"ה): "כי עיקר כוונתו לאמת השקר, ומגמת
חפצו להעמיד מזב, וכמה היא קרובה מפלתו
ואיבודו מהר, אם תרגיש לחולשתו" - טאמער
דו וועסט דערשפירן זיין חולשה, דו וועסט
וויסן קלאר אז ער איז א פאפער, ער גייט מיטן

ג.

דו לערן ווייטער און דער כח התורה וועט מכניע זיין דעם רע

ער אריינגעשיינט א ליכטיגקייט אין אלע אידישע
נשמות. דערפאר זאגט אים די תורה: "שתהא
מדליק עד שתהא השלבת עולה מאליה" -
דו דארפט גארנישט טון קיין חיצינות'דיגע
פעולות צו משפיע זיין, נאר צינד אן דעם 'אור'
האמת, און פון זיך אליינס וועט זיך עס אנכאפן
אין אלע אידישע הערצער! ווייל אן אמת גייט
אריין אין הארץ - אן קיין שום מארקעטינג
(תעמולה). דערפאר זאגן חז"ל: "להגיד שבחו של
אהרן שלא שינה" - אהרן הכהן האט אנגעצינדן
יעדן טאג די מנורה מיטן זעלבן קביעות און
התחדשות. ער האט קיינמאל נישט געטראכט אז
וויבאלד יעדן טאג טוט מען די זעלבע זאך, יעדן
טאג זאגט מען די זעלבע דרשה און די זעלבע
השפעה - דארף מען מאכן עפעס א 'שינוי', מען
דארף מאכן עפעס א 'מצב', כדי דער עולם זאל
האבן חשק צו מקבל זיין, ניין! ער האט יעדן
טאג געטון זיינס מיט א קביעות! ווייל ער איז
געווען זיכער מיטן אמת! ער האט געוואוסט אז
די 'הדלקת המנורה' - וואס ער האט אנגעצינדן
מיט אזא שטארקער אמת און ליכטיגקייט - וועט
שוין אויטאמאטיש מנצח זיין אלערליי שקרים
און באלייכטן אידישע הערצער! און דערפאר
איז 'שלך גדולה משלהם', ווייל צו ברענגען
קרבת אריינמאל בשעת מען מאכט א גרויסן
מצב פון חנוכת המשכן - ווייזט נאכנישט אז
דער מענטש איז זיכער מיט זיין זאך, אבער די
עבודה פון אהרן טאג טעגליך - אן קיין שינוי - דאס
ווייזט אויף א געוואלדיגן כח האמת.

דער אור פונעם צדיק פארשעמט דעם רשע
בשעת ווען עס שיינט דער אור פונעם אמת,
און דער יצר הרע קומט צו גיין מיט זיינע
שטותים - ווערט ער דאך פשוט 'אויס'! ער
צעפאלט אינגאנצן! אט דאס רופט זיך 'נקמה
דקדושה'. און אזוי אויך בפועל, ווען א צדיק
שיינט און לייכט און דער רשע קומט צו גיין
מיט זיינע פלענער צו טשעפן דעם צדיק -
ווערט דאך דער רשע ממש 'בטל ומבוטל' פארן
אור פונעם צדיק, יעדער איינער קען קלאר זען
ווי דער רשע איז אינגאנצן פארשעמט און צונישט
- פארן צדיק און פאר דעם אור וואס שיינט ארום
דעם צדיק. אט דאס איז די ריכטיגע זיסע נקמה
אינעם רשע! דער 'רע' ווערט 'אין ואפס' פאר דעם

פארוואס טענה'סטו זיך מיטן יצר הרע?
מען קען אמאל זעהן ווי עס קומט אריין א
'חסר דעה' אין בית מדרש און נעמט זיך רעדן
שגינות. קומט אן א צווייטער, און ער הייבט
אן צו פירן א ויכוח מיט אים... ער פרובירט
אים צו פארענטפערן אלע זיינע הארבע
קושיות... פרגעט זיך א שאלה: ווער איז דא
דער משוגע'נער? דער תירוץ איז: א משוגע'נער
איז דער צווייטער - וואס פירט א ויכוח מיטן
חסר דעה! ווייל יענער איז נעבעך א קראנקער
מענטש, א חסר דעה. אבער דער צווייטער
הייסט דאך א נארמאלער מענטש, און אז ער
גייט זיך איינטענה'ן מיט אזא משוגע'נעם - איז
ער נאך מער נאָר פון יענעם! די זעלבע זאך איז
אין עבודת ה'. דער יצר הרע איז א פשוט'ער
משוגע'נער; ווי שלמה המלך רופט אים (קהלת ד'
א'): "מלך זקן וכסיל", און ער קומט צום מענטש
רעדן זיינע שגינות. אבער טאמער דער מענטש
הייבט אן צו פירן א ויכוח מיט אים, ער טענה'ט
זיך מיטן יצר הרע - איז ער נאך א גרעסערער
נאָר ווי דער יצר הרע! ווייל ער טוט כאטש זיין
ארבעט וואס מען האט ארויפגעלייגט אויף אים,
אבער פארוואס זאל א נארמאלער מענטש זיך
באציען צו אים? פארוואס זאל א געזונטער
מענטש זיך איינטענה'ן מיט אים?! דאס ווייזט
אז דער מענטש איז נישט גוט אוועקגעשטעלט.

ויהי ממחרת... א ניכטערן בליק
ווען דער יצר הרע קומט צו א בחור און
הייבט אן דרייען א קאפ - אויב דער בחור איז
אויסגעקאכט אין חכמת המוסר - וועט ער זאגן
איין זאך: "איך דארף גארנישט טון! דער אור -
פון מיין עבודת ה' - וועט שוין פון זיך אליינס
פארטרייבן דעם חושך! ווייל 'אור' פארטרייבט
טונקלקייט - אן קיין הילף פון זייטיגע זאכן, דער
אור דארף נישט קיין ויכוח'ן, דער אור וועט
אויטאמאטיש מנצח זיין און באזייטיגן דעם רע!
מיין תורה און עבודה וועלן שוין טון די גאנצע
ארבעט! איך דארף זיך גארנישט באציען צום
יצר הרע, נאר לערנען און דאווענען ווייטער!"

**שלא שינה - ער האט נישט געזוכט צו מאכן
א 'מצב'**
ווען אהרן הכהן האט אנגעצינדן די מנורה האט

ברענגט אריין אין א מענטש א 'גאווה', דארף
ער די ערשטע זאך וויסן: די גאווה איז פאלש!
עס איז באמת נישטא קיין שום אמת פארוואס
אין זאל זיך האלטן בגאווה! איך דארף וויסן
אז ער באשווינדלט מיר, אפילו אויב איך ווייס
נאכנישט 'וואו' ער באשווינדלט מיר, דאס הייסט,
'פארוואס' איך האב זיך טאקע נישט מיט וואס
צו האלטן בגאווה - ווייס איך אבער אז עס איז
בלויז אן אויג פארבלענדעניש. און די זעלבע
זאך איז מיט 'תאוות', 'ליצנות' און אלע סחורות
וואס דער יצר הרע פארקויפט - דארף מען קודם
כל וויסן אז דאס איז פאלשע און גע'גנב'טע
סחורה! מען פארדינט גארנישט פון זיין סחורה,
פארקערט, מען דערלייגט נאר גרויסע שאדנס.

**שפעטער וועסטו שוין איינזען 'וואו' ער
נארט דיר אויס**
איינמאל א מענטש ווייסט מיט א בהירות

כי תצא למלחמה
ווען א בחור דערהערט דעם אויבנדערמאנטן
כלל, לערנט ער זיך אויס אויף למעשה א וועג
וויאזוי צו צוגיין צום מלחמת היצר. און מען
דארף דאס גוט דערהערן, ווייל עס איז זייער
וויכטיג פאר יעדן עובד ה', דאס איז ממש א יסוד
גדול, וואס קומט צונאָך אויף טריט און שריט.

**דער עיקר פראבלעם: דער בלבול פונעם
בלבול**

עס איז פארהאן בחורים וואס דרייען זיך
ארום אָן א קאפ. וואס איז? ער איז מבולבל!
זיין קאפ דרייט זיך מיט פארשידענע בלבולים,
דא מוטשעט אים 'תאוות', דא מוטשעט אים
'קנאה', דא מוטשעט אים 'דעות' און 'ספיקות',
דא מוטשעט אים 'עצבות' וכדומה. אויב ער
ווייסט נישט דעם אויבנדערמאנטן יסוד, מיינט
ער אז מען דארף זיך ארוימשלאגן מיטן יצר הרע,
כאילו מען דארף ענטפערן אויף יעדע קושיא און
אויף יעדע אנבאט וואס דער יצר הרע איז מציע.

**דער ענטפער פארן יצר הרע: מער דביקות
אינעם אמת**

דער אמת איז אבער נישט אזוי, נאך וואס א
בחור דערהערט אז ער איז דער אמת און דער
יצר הרע איז דער שקר, דארף ער פארשטיין אז
ער דארף גארנישט צוריק ענטפערן פארן יצר
הרע! דער וועג וויאזוי מען שלאגט זיך מיטן יצר
הרע איז, דורכדעם וואס מען איז אזוי שטארק דבוק
אינעם אמת - אז דער יצר הרע פאלט פאר אים!

מה לו ולך?

ווען א בחור האט בלבולים, דארף מען אים
זאגן: "דו האסט נישט קיין בלבולים! דו ביסט
פארנומען מיטן אמת! דו לערנסט און דאווענסט
יעצט! דו הערסט בכלל נישט וואס ער זאגט!
איי, ער רעדט דאך?! לאז אים רעדן צו דער
וואנט... דו ביזט יעצט פארנומען מיט אביי
און רבא! דו האסט יעצט חשק צו זאגן א גוטן
'נשמת'! דו טראכסט יעצט מחשבות וויאזוי צו
דינען דעם רבונו של עולם! ממילא, וואס האסטו
זיך אפצוגעבן מיט אזעלכע נארישקייטן?! דו האסט
נישט בעסערס וואס צו טון נאר זיך גיין איינטענה'ן
מיט א משוגע'נער?! ער פארדרייט סתם א קאפ!
דו האסט נישט קיין געשעפט מיט אים!"

'טוב! די חוצפה פונעם סטרא אחרא ווערט גוט צעקלאפט און פארשעמט
- פארן גרויסן כח הקדושה וואס ווערט דארט נתגלה! דאס איז א נקמה' וואס האט נישט אין זיך קיין שום אכזריות, עס איז בלויז רחמנות און גוטסקייט! עס איז א שורש'דיגע נקמה פון מבטל זיין דעם רע מעיקרא. דערפאר שטייט אין פסוק (התלים צ"ד א'): "קל נקמות ה' קל נקמות" - ווען דער רבוננו של עולם וויל זיך נוקם זיין, "הופיע" - שיינט ער אן אור, און דאס איז די גרעסטע נקמה אינעם רע.

דער תלמיד חכם שפירט א נקמה אינעם רע

דאס איז דער כח פון א תלמיד חכם' וואס זיצט און לערנט, אז זיין כח התורה נעמט אליינס נקמה אינעם רע, ער דארף זיך בכלל נישט מתייחס זיין צום רע, נאר ער לערנט נאך א בלאט גמרא און אלע דמיונות ווערן צונישט; ווי חז"ל זאגן: "כל תלמיד חכם שאינו נוקם ונוטר כנחש אינו תלמיד חכם". די נקמה וואס א תלמיד חכם האט אויפן יצר הרע איז - אז דער יצר הרע ווערט בטל פאר די קדושת התורה' וואס ווערט נתגלה. דאס זאגט די גמרא ווייטער: "שומעין חרפתן ואינם משיבין עליהם הכתוב אומר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו" - דער תלמיד חכם דארף גארנישט ענטפערן, נאר ער האט די גבורה פונעם אור השמש! זיין ליכטיגקייט נעמט שוין נקמה אינעם רע! און דאס ענטפערט די גמרא: "לא צריכא דנקיט ליה בליביה" - אין הארצן שפירט ער א מורא'דיגע נקמה אינעם רע, ער דארף גארנישט טון, נאר דער אור' טוט שוין אלעס פאר אים! דער יצר הרע שמש בגבורתו' איז מבטל דעם גאנצן רע, און ער שפירט עס 'בליביה', ער זעט וואספארא פנים דער רשעות פונעם רשע האט יעצט.

חנוכה שיינט א ליכטל וואס טרייבט אוועק דעם חושך

דערפאר איז 'חנוכה' דער זמן ווען מען נעמט נקמה אין עשו און מען האקט אפ זיין קאפ. ווייל חנוכה איז א יום טוב פון תלמידי חכמים, א יום טוב פון 'אור המנורה' - וועלכע איז קעגן 'אור התורה', איז טאקע דעמאלט די ריכטיגע צייט צו מבטל זיין און זיך נוקם זיין אינעם גאנצן כח הרע. און דאס איז דער ספעציעלער כח פון 'דן' - וואס דאס גייט בעיקר ארויף אויף 'שמשון הגבור', 'שמשון' איז פון לשון 'שמש', דאס איז דער כח וואס ער שיינט מיט זיין כח הקדושה ווי א זון; ווי דער אויבנדערמאנטער פסוק: "ואוהביו כצאת השמש בגבורתו".

א בחור מאכט ליכטיג די לאנגע טבת נעכט מיט לימוד התורה

די ימי טבת איז א חודש פון עשו, עס זענען אזעלכע לאנגע נעכט און דער יצר הרע קומט צוגיין מיט אזעלכע פיתוים; ווי מען זעט ביזן היינטיגן טאג אז די עובדי עבודה זרה זענען זיך מתגבר אין טבת, די גוים האבן זיך זייערע חגאות דעמאלט. און א חסידי'שער בחור ווייסט נישט פון גארנישט, ער זיצט און לערנט שעות ארוכות אין די לאנגע נעכט און ער שפירט א חיות אין תורה, ער ווייסט נישט פון קיין יצר הרע'ס, עס רעדט בכלל נישט צו אים! ביי אים איז נישטא קיין חילוקים, 'חודש טבת' איז פונקט ווי 'התחלת הזמן'! ווייל ער איז 'כל כולו' איינגעטונקען אין תורה. אויף אזא בחור איז געזאגט געווארן: "ואוהביו כצאת השמש בגבורתו" - דער אויבערשטער העלפט אים אז זיין 'אור' שיינט ווי דער זון, און דער רע' איז ממילא בטל ומבוטל! דאס איז די גרעסטע נקמה וואס ער האט אינעם רע.

לערן אן חשק און דער חשק וועט מארגן אנקומען

יעדער בחור גייט אמאל דורך שווערע זמנים, אמאל שפירט ער נישט קיין טעם אין לערנען, אמאל פיהלט ער א 'טמטום הלב' - זיין הארץ איז אים פארמאכט, אמאל האט ער פארשידענע בלבולים און יצר הרע'ס וכדומה. אין אזעלכע זמנים איז די צייט וואס מען דארף זיך צוגעוואוינען נישט נתפעל צו ווערן; מען דארף זיין שטארק און קלאר אז 'האמת יורה דרכ' - דער אמת וועט שוין טון אלעס! מען דארף זאגן פאר אזא בחור: "דו האסט נישט קיין חשק? לערן אן א חשק! דו ביסט מבולבל! נישט געפערליך! דו מענסט זיין מבולבל! דו לערן נאר ווייטער! דו גיי נאר אן ווייטער און דער יצר הרע וועט פון זיך אליינס צעפאלן און צעגיין! האב געדולד און צייט וועסטו זען זיין מפלה! דו וועסט צוריקבאקומען דיין חשק און אלע בלבולים וועלן פארשוואונדן ווערן!". דער רבוננו של עולם זאל העלפן אז מען זאל דאס טאקע קונה זיין אין די ימי החנוכה, עס זאל זיין 'שלהבת עולה ממאליה', און דער חנוכה זאל אריינשיינען אינעם חודש טבת אריין און עס מהפך זיין לטובה, און מען זאל זוכה זיין המהרה צו דעם אורו של מלך המשיח אמן.

הק' ואמר 'פע... פע... פע...' ומיד בירך את הרה"ק רבי אשר'ל על כל מה שכתב בו מבלי שקרא בו כלל.

והנה דרכו של הרה"ק מאפטא היה לספר מעשיות וסיפורים על מלכים ושרים ועוד עניינים כאלו, והיו לו סודות נשגבים בזה. וכך היה נוהג בכל לילה בבית מדרשו כאשר קבע שיעור על מדרש, אשר היה מזכיר מאמר אחד מתוך המדרש ואז היה מתחיל לספר איזה סיפור מעשה של מלכים וכדו', והיה יכול לספר במשך מחצית השעה באריכות והרחבה גדולה, וכאשר היה מסיים את סיפור המעשה היה אומר: 'נו, דער עולם איז דאך שוין מיד פון לערנען, לאמיר ברענגען אביסל מעד' (נו, הרי הציבור כבר עייף מן הלימוד, הבה ונביא קצת 'מעד'), והיו שותים קצת ומברכים 'לחיים' ובזה הסתיים השיעור.

וכך גם היה בכיקור זה, כי כאשר נפרדו הרה"ק מאפטא והרה"ק מראפשיץ מן הרה"ק מרוז'ין, יצא הרה"ק מרוז'ין עמם ללוותם בדרכם, והתחיל הרה"ק מאפטא לספר אחת ממעשיותיו הנשגבים. והיו דבריו על איזה שר שעשה מעיל לעצמו, והתחיל לתאר איך היה המעיל נראה. באמצע תיאוריו תיקן לו הרה"ק מראפשיץ ואמר: 'מעז'בוז'ער רב, איר האט פארגעסן, די מאנטל האט געהאט זעקס גאלדענע קנעפ אויף די זייט, און זעקס גאלדענע קנעפ אויף די זייט' (הרב ממעז'יבוך - הרה"ק מאפטא היה גר בסוף ימיו בעיר מעז'יבוך - שכחתם לספר, למעיל היה ששה כפתורי זהב מצד זה, וששה כפתורי זהב מצד זה), ענה הרה"ק מאפטא: 'יא, איך האב טאקע פארגעסן, די מאנטל האט געהאט זעקס גאלדענע קנעפ אויף די זייט, און זעקס גאלדענע קנעפ אויף די זייט' (אכן שכחתי, המעיל היה בעל ששה כפתורי זהב מצד זה, וששה כפתורי זהב מצד זה), והמשיך וסיפר את המשך המעשה.

כאשר חזר הרה"ק מרוז'ין לביתו אחר שנפרדו ממנו שני הצדיקים לשלום, פנה אל מקורביו ואמר: 'די וועלט זאגט אז דער ראפשיצער רב איז א חכם, דאס הייסט א חכם! דער הייליגער מעז'בוז'ער פארציילט א מעשה, און דער ראפשיצער רב זאל אים נאך מתקן זיין, און ער זאל מודה זיין, דאס הייסט א חכם! (העולם אומרים כי הרב מראפשיץ הוא חכם, אכן לזאת יקרא חכם! אם הרב הקדוש ממעז'יבוך מספר מעשה, והרב מראפשיץ מתקן אותו, והוא מודה לדבריו, לזאת יקרא חכם!).

פעם אחת נסע הרה"ק מראפשיץ זי"ע לבקר את הרה"ק 'אוהב ישראל' מאפטא זי"ע. וכשנתוועדו ביחד התבטא הרה"ק מראפשיץ ואמר: 'לאמיר גיין זעהן א שיינעם אינגל אין רויז'ין' (הבה נלך ונראה עלם נאה במדינת רוסלאנד), והתכווין על הרה"ק מרוז'ין זי"ע שהיה אז בצעירותו בגיל תשע עשר ואורו הק' התחיל לזרוח בעיר רויז'ין אשר במדינת רוסלאנד. ובכך הסכים עמו הרה"ק מאפטא ויצאו שני הצדיקים ונסעו לרוז'ין.

בהגיעם אל ארמונו הנאה והמפואר של הרה"ק מרוז'ין, הכניסו אותם להמתין עליו באחד מן החדרים. ואותו החדר אשר בו המתינו היה מהודר ומכובד מאד, ומצופה מראשו עד קרקעו ב'סאמעט'. ענה הרה"ק מראפשיץ ואמר אל הרה"ק מאפטא: 'אין דעם שטוב ליגט יעדע נאכט א אינגל אויס געשטרעקט אויף די ערד, מיט א גאנצער פאך טרערן ארום, און ער קלאפט זיך אין קאפ אויף גלות השכינה' (בחדר זה שוכב כל לילה נער צעיר - הוא הרה"ק מרוז'ין שהיה אז צעיר לימים - בפישוט ידים ורגלים על הרצפה, כאשר שלולית של דמעות סביבו, והוא מכה בראשו על גלות השכינה).

אחר זמן מה נכנס הרה"ק מרוז'ין אל החדר, מיד נעמד הרה"ק מראפשיץ לכבודו ביראת הכבוד גדולה מאד, ונרעד כ"כ מפניו - עם היותו מבוגר ממנו בשנים רבות - עד אשר נפל ה'ספאדיק' מעל ראשו. פתח הרה"ק מרוז'ין ושאל את הרה"ק מראפשיץ: 'ראפשיצער רב, זאגט מיר אפשר פארוואס איז דא סאמעט?' (הרב מראפשיץ, הגידו נא לי למה יש כאן 'סאמעט' על הקירות?), ענה הרה"ק מראפשיץ: 'ווייל אין סאמעט כאפן זיך נישט אריין קיין פלעצן' (כי ב'סאמעט' אין נתפסים השרצים הנקראים 'פלעיען' - שלא כמו הרבה דברים אחרים אשר הם נתפסים עליהם). הגיב הרה"ק מרוז'ין: 'די וועלט זאגט אז דער ראפשיצער רב איז א חכם, דאס הייסט א חכם! (העולם אומרים כי הרב מראפשיץ הוא חכם, אכן לזאת יקרא חכם!). והמשיכו לשוחח.

באמצע שיחתם הסתובב הרה"ק מראפשיץ ופנה אל חתנו הרה"ק רבי אשר'ל מראפשיץ זי"ע ואמר לו: 'אשר, שרייב א קוויטל! (אשר, כתוב לך קוויטל!), ואכן כתב הרה"ק רבי אשר'ל 'קוויטל' והגישו אל הרה"ק מרוז'ין. אבל הרה"ק מרוז'ין לא הביט כלל מה כתב רבי אשר'ל ב'קוויטל', אלא נטלו מידיו והתחיל לגלגלו בין אצבעותיו הק', וכך כאשר ה'קוויטל' מגולגל בידו קרבו לפיו